

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM
FELSŐOKTATÁSÉRT, INNOVÁCIÓÉRT ÉS SZAKKÉPZÉSÉRT FELELŐS
ÁLLAMTITKÁRSÁG

Ágazati ajánlás a felsőoktatási képzés veszélyhelyzet során történő megszervezéséhez

Általános felsőoktatási ágazati irányítói rendelkezések

Tájékoztató a szenátusok és a bizottságok működésével kapcsolatban

Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet) 4. § (b) pontja szerint a felsőoktatási intézmények hallgatók általi látogatása tilos. **A látogatási tilalom alatt is biztosítani szükséges a felsőoktatási intézmények működését.** Mivel ehhez jellemzően szükséges a szenátus és más bizottságok, testületek ülésezése, az Innovációs és Technológia Minisztérium Felsőoktatásért, Innovációért és Szakképzésért Felelős Államtitkársága (a továbbiakban: felsőoktatás ágazati irányító) az alábbi tájékoztatást adja.

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) a szenátus működésére vonatkozó rendelkezéseinek betartása jelenleg is kötelező, ha ezzel kapcsolatban kormányrendelet kerül kiadásra, arról a felsőoktatási ágazati irányító haladéktalanul értesíteni fogja a felsőoktatási intézmények vezetőit.

Jelen helyzetben sem lehet eltekinteni, ellentétes jogszabályi szintű rendelkezés hiányában, személyi kérdésekben a szavazatok személyesen történő leadásától. Ezzel kapcsolatban a felsőoktatási ágazati irányító javasolja, hogy amennyiben sürgősen szükséges személyi kérdésben szavaznia a szenátusnak, úgy az ülés megnyitása, a szavazásra felhívás történjen videokonferencia keretében, a szavazás pedig személyesen, a járványügyi helyzettel kapcsolatos ajánlások betartásával történjen, (pl. egy helyiséget jelöljenek ki szavazóhelyiségként, ahova minden tag egyesével kerüljön behívásra oly módon, hogy egymással nem találkoznak, érintkeznek, mindenki a saját tollát használja) és a szavazás eredménye szintén videokonferencián kerüljön kihirdetésre. **Amennyiben az intézmény működését nem veszélyezteti, a felsőoktatási ágazati irányító javasolja a személyi döntéssel érintett szenátusi előterjesztések tárgyalásának, szavazásának elhalasztását.**

Minden más, személyi kérdést nem érintő szenátusi előterjesztés kapcsán videokonferencián keresztül történhet az előterjesztések megvitatása, és a döntéshozatal az elektronikus szavazás szabályainak betartásával valósulhat meg. Időrendben az alábbiak szerint történhet a szenátusi szavazás megtartása:

- videokonferencián keresztül az előterjesztés vitájának lefolytatása, szükséges módosítások átvezetése,
- a szavazás tervezett időpontját legalább 3 munkanappal megelőzően a napirend és a döntést megalapozó írásos dokumentáció eljuttatása a tagok, a fenntartó képviselője számára,
- szavazás lebonyolítása egy napos határidővel.

Mivel az Nftv. 12. § (7) bekezdés kc) pontja szerint az írásos dokumentáció kiegészítése, módosítása esetén a kb) alpontban meghatározott határidőt a kiegészített, módosított írásos dokumentáció tagokhoz történő eljuttatásától kell számítani, ezért javasolt először az előterjesztés véglegesíteni és utána a szavazást elindítani.

Mivel a bizottságok működését illetően a személyes jelenlét kapcsán részletszabályokat az Nftv. nem tartalmaz, így nincs akadálya a jelenlétet nem igénylő, a résztvevő tag azonosítását lehetővé tevő és a szavazás titkosságát biztosító elektronikus rendszer igénybevételének. Amennyiben a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzata rendelkezik a bizottsági ülés tartását illetően részletszabályokkal, akkor a felsőoktatási ágazati irányító javasolja annak kiegészítését a videokonferencia lehetőségével.

Javaslatok a távoktatás/távolléti oktatás megszervezéséhez kapcsolódóan

A 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet **4. § (b) pontja szerint a felsőoktatási intézmények hallgatók általi látogatása visszavonásig tilos.** A látogatási tilalom alatt a felsőoktatási intézményeknek biztosítani kell **az oktatás folytonosságát.**

Az Nftv. 17. § (1) bekezdés értelmében a felsőoktatásban a képzés, a képzési és kimeneti követelményekben foglaltak szerint megszervezhető teljes idejű képzésként, részidős képzésként, továbbá távoktatásként. A 108.§ 44. pontja értelmezi a távoktatást, amely szerint **a távoktatás sajátos információ-technológiai és kommunikációs taneszközök, valamint ismeretátadási-tanulási módszerek, digitális tananyagok használatával az oktató és hallgató interaktív kapcsolatára és az önálló hallgatói munkára épülő képzés,** amelyben a tanórák száma nem éri el a teljes idejű képzés tanóráinak harminc százalékát.

A veszélyhelyzeti rendelkezések zökkenőmentes és eredményes megvalósítását a felsőoktatás ágazati irányító a **távoktatáshoz/ távolléti oktatáshoz kapcsolódó ajánlások** megfogalmazásával segíti elő, melyeket valamennyi felsőoktatási intézmény rendelkezésére bocsát.

A felsőoktatás ágazati irányító kérésére a felsőoktatási intézmények 2020. március 16-i határidővel intézményi **intézkedési tervet** dolgoztak ki a folyamatos távoktatás/ távolléti oktatás biztosítása érdekében. A felsőoktatási ágazati irányító kéri a felsőoktatási intézményeket intézkedési tervük folyamatos nyomon követésére, valamint az eredményes megvalósításhoz szükséges korrekciók elvégzésére. Amennyiben a felsőoktatási intézmény az intézkedési tervben foglaltak megvalósításában olyan módon akadályoztatott, melyet az intézmény saját hatáskörében nem tud megoldani, a felsőoktatási ágazati irányítót értesíteni szükséges.

A távoktatásként/ távolléti oktatásként történő felsőoktatási képzés sikeres megvalósításához elengedhetetlen az **intézményközi szolidaritás**, valamint az egyes felsőoktatási intézmények **jó gyakorlatainak megosztásában és közös hasznosításában** rejlő lehetőségek kiaknázása. Minden erre irányuló javaslatot folyamatosan fogad a felsőoktatási ágazati irányító. A beérkező javaslatokat a releváns szakterületi szereplőkkel és a felsőoktatási intézményekkel a felsőoktatási ágazati irányító soron kívül megosztja.

A felsőoktatási ágazati irányító kéri, hogy a rendkívüli időszakban **a távoktatásban/ távolléti oktatásban történő felsőoktatási képzés során is a hallgató álljon a folyamat középpontjában**. Az intézmények segítsék elő a hallgatók egyenlő esélyű hozzáférését a távoktatási/távolléti képzéshez, **különös tekintettel a hátrányos helyzetű vagy egyéb szempontból sérülékeny csoportok esetében**. Ha nem megoldott a hallgató otthonában, tartózkodási környezetében az internet hozzáférés, vagy nincs megfelelő infokommunikációs eszköze, próbálják támogatni őket a távoktatásban/ távolléti oktatásban történő részvételben. A felsőoktatási ágazati irányító a **távoktatásként/ távolléti oktatásként megszervezett képzés infrastrukturális kapacitásait, feltételeinek biztosítását folyamatosan nyomon követi**.

A felsőoktatási ágazati irányító javasolja továbbá, hogy az átmeneti időszakban **a hallgatók felkészítését szolgáló előadás, szeminárium, gyakorlat és konzultáció online kerüljön megtartására** kép-és hanganyag rögzítésével és megosztásával vagy élő adásban történő közvetítése által. Az **online tartalmak előállításába a szükséges digitális kompetenciákkal rendelkező hallgatók is bevonhatók**, akiknek az így nyújtott teljesítményét a felsőoktatási intézmény saját eszközeivel értékelheti és minősítheti.

A hallgatók és oktatók részére a távoktatásban/ távolléti oktatásban használatra kerülő digitális eszközök felhasználásáról javasolt **digitális pedagógiai módszertani oktatóanyag** közzététele az oktatók és a hallgatók részére, illetve amennyiben még nem készült ilyen tartalom, javasolt annak elkészítése. Ahol nem áll rendelkezésre digitális pedagógiai módszertani tartalom, és az intézménynek nem áll módjában ilyet készíteni a távoktatás/ távolléti oktatás megkezdése előtt, a felsőoktatási intézmény jelzésére a felsőoktatási ágazati irányító intézkedik a módszertani ajánlás intézményhez történő eljuttatásában. Az alkalmazásra kerülő eszközöket bemutató videók feliratozásának módjáról elérhető több Youtube videó is:

https://www.youtube.com/results?search_query=how+to+subtitle+a+youtube+video.

Digitális oktatást támogató tartalmakra vonatkozó javaslatok

Az információs társadalomban, az IKT eszközök hatására mostanra jelentősen átalakult a tanulás-és oktatásmódszertan is. Igaz ez a közoktatásra és a felsőoktatásra egyaránt. A hallgatók és oktatók hétköznapi életvitelét jelentős mértékben áthatja a digitális technológia, legyen szó tanulásról vagy tanításról, szórakozásról, szabadidős tevékenységről, információk szerzéséről és továbbadásáról, valamint kapcsolattartásról.

Az online oktatásban és képzésben központi szerepe van a hallgató és az oktató közös tartalomszerkesztésének, a felhasználók együttes munkájának, a kommunikációnak. Az oktatásban résztvevők együttesen tudnak tartalmakat szerkeszteni, létrehozni; véleményezhetik a más felhasználók által közzétett elemeket, tartalmakat. A távoktatás/távolléti oktatás során lehetőség van arra, hogy online környezetben hallgatóközpontú módszertani és tanulásszervezési megoldásokat alkalmazzanak az oktatók. Kiemelt szerepet kap az online környezetben történő együttműködés, ami hatékony interaktív kommunikációban, és eredményes, sok esetben új információt, új produktumokat létrehozó közös tevékenységben valósul meg.

Az online oktatáshoz és értékteremtéshez biztosítanak keretet - többek között - az alábbi alkalmazások és eszközök.

- online dokumentumkezelő alkalmazások/szolgáltatások (pl. [Google dokumentumok](#), [OneDrive dokumentumok](#))
- online prezentációkészítő alkalmazások/szolgáltatások (pl. [Prezi](#), [Google prezentáció](#))
- online táblázatkezelő alkalmazások/szolgáltatások (pl. [Google táblázatok](#), [OneDrive táblázatok](#))
- online kérdőívszerkesztő szolgáltatások (pl. [Google kérdőív](#), [SurveyMonkey](#))
- blogok (pl. [Blogger](#))
- mikroblogok (pl. [Twitter](#), [Tumblr](#))
- közösségi könyvjelzőkezelő oldalak (pl. [Diigo](#))
- online gondolattérképek (pl. [Mindomo](#), [Mindmeister](#))
- térképes tervezés (pl. Google Tour Builder, [MyHistro](#))
- idővonalak (pl. [TimeToast](#), [TimeGlider](#), [Tiki-Toki](#))
- kvízek (pl. [Quizizz](#), [Kahoot!](#))
- infografikák (pl. [infogr.am](#), [visual.ly](#), [piktochart](#))
- online képmegosztó oldalak (pl. [Google Fotók](#), [Flickr](#))
- online videomegosztó oldalak (pl. [YouTube](#))
- online feladatkészítő szolgáltatások (pl. [Redmenta](#), [LearningApps](#))

- online szavazások (pl. [Socrative](#), [Mentimeter](#))
- online keretrendszerek és közösségi felületek (pl. [Moodle](#), [NeoLMS](#), [Facebook](#), [Googe Plus](#), [Schoology](#), [Google Classroom](#))
- online videókonferencia beszélgetések (pl.: [Hangouts](#), [Skype](#))
- online nyelvtanulást segítő felületek ((pl. [Quizlet](#), [Memrise](#)).

A legismertebb **oktatási keretrendszerek** (pl. **Moodle**, **CooSpace**, **Sakai**, **Blackboard**) mindegyike rendelkezik az alábbi tanulási funkciókkal, a különbséget a funkciók fejlettsége és a rendszerek nyílt vagy zárt forráskódja adja meg:

- Tananyagközlés és –feldolgozás: fájlmegosztás, külső tartalmakra való hivatkozás, fogalomtárak, html alapú tananyagtartalmak;
- Kommunikáció: üzenetek, chat, fórum, választás;
- Ellenőrzés és értékelés: tesztek, kérdőívek, feladat kiadási, feltöltési és értékelési felületek;
- Felhasználói tevékenység nyomon követése: a naplózott fájlok segítségével visszanezhető, hogy a felhasználók mikor, milyen tevékenységeket végeztek a keretrendszerben.

Nemzetközi felsőoktatási online platformok

Az ismertebb felsőoktatási online platformok (iTunes U, Coursera) ingyenesen vagy a jelen helyzetre tekintettel ingyen elérhető módon kínálnak számos képzési területen kurzusokat, melyek használata vagy adaptálása segítséget nyújthat a képzés online formában történő megszervezésében.

Hallgatói menedzsment szoftver

A távoktatásként/ távolléti oktatásként megszervezett képzés sikerességéhez az is hozzátartozik, hogy a hallgató számára a számítógép előtt ülve, számára barátságos és szerethető felület álljon rendelkezésre. Olyan, amit a saját ízlése szerint alakíthat, design-olhat, hiszen ez is hozzájárul a tanuláshoz szükséges motivációjához. Erre is kínálnak már szoftveres megoldásokat a gyártók, hiszen néhány digitális táblához készültek kimondottan tanulói szoftverek is, amelyek tulajdonképpen a tábla szoftverének kiegészített változatai különböző design elemekkel (pl. SMART Notebook SE tanulói szoftver). A hallgató, például, választhat magának sablonokat, hogy melyik tantárgyat milyen háttéren szeretné tanulni, lehet saját galériáját, és rendszerezheti a tanuláshoz szükséges adatait, fájljait.

Lehetőségek a digitális értékelésre – szavazórendszerek

A hagyományos visszacsatolás módszereivel (témazáró dolgozat, röpdolgozat, órai kérdések) szemben az a digitális szavazórendszerek előnye, hogy azonnali visszacsatolást tesznek lehetővé, így a veszélyhelyzeti rendelkezések során jól hasznosíthatóak. Ez nagyban megkönnyíti az oktatói és a hallgatói munkát egyaránt. Az oktatóit előzetes ismeretek feltárására alkalmazhatja, hiszen így az azonnali eredmények függvényéhez tudja igazítani az adott óra menetét, tananyagát. Ha óra közben kíváncsi az oktató a hallgatók véleményére valamilyen fontos kérdésben egyfajta közvélemény-kutatásként használhatja. A hallgatók munkáját pedig azért könnyíti meg, mert azonnal kapnak visszajelzést a tudásukról, és ezáltal látják erősségeiket, gyengeségeiket.

Elérhető digitális értékelési szoftver megoldás a [Socrative\[PDA2\]](#) rendszer. Regisztrálni szükséges a [Socrative oldalán \(https://socrative.com/\)](https://socrative.com/), ahol az oktató létrehoz magának egy “szobát”, majd megszerkeszti a kérdéseket. A hallgatókat ezek után ebbe a “szobába” fogja meghívni elektronikusan, és itt szavazhatnak majd. A Socrative használható bármilyen internetkapcsolattal rendelkező eszközzel: így laptoppal, okostelefonnal vagy tablettel. Ez a webes alkalmazás ingyenes.

Használati útmutató:

<https://www.youtube.com/watch?v=sWgrRFDWyo0>

Konkrét példák a szavazórendszerek oktatási használatára:

- kérdezzen vissza óra közben egy adott információra, ami az elmúlt percekben elhangzott;
- szavaztassa meg, hogy ki melyik lépést választaná egy feladat- és/vagy problémamegoldás következő lépéseként;
- kérdezze meg a hallgatók véleményét olyan kérdésekben, amit anonim módon szívesebben megválaszolnak;
- derítse ki a hallgatók előzetes tudását;
- jósolják meg (szavazással), hogy milyen kimenetele lesz az órai szemléltető videónak, kísérletnek, szimulációnak;
- tesztelje óra végén a hallgatók órai ismeretekkel kapcsolatos tudását egy rövid kérdéssorral.

Felsőoktatási digitális oktatási tartalmak központi elérhetősége – a Digitális Tankönyvtár (DTK)

Az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) által fejlesztett, dinamikusan bővülő és megújuló Digitális Tankönyvtár (a továbbiakban: DTK) célja, hogy hiánypótló és színvonalas szakkönyvek közzétételével támogassa a felsőoktatásban résztvevők tanulását, tudományos munkáját. Az **ingyenesen elérhető** anyagok bárki számára hozzáférhetők és letölthetők. A www.tankonyvtar.hu felületen megtalálható 15 ezer kötetes tudástár különböző szakterületek anyagainak széles skáláját biztosítja. A felhasználók egyebek közt jogi, műszaki, művészeti, informatikai, orvostudományi tananyagok közül is válogathatnak. Emellett a könyvtárban a felsőoktatás fejlesztését szolgáló európai uniós projektek során keletkezett szövegek is elérhetők. A tankönyvtárba PDF és EPUB formátumban kerülnek fel a jogtiszta, lektorált tananyagok.

A DTK jogszabályi háttérét az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet 5. § (3) bekezdés adja, melynek értelmében „A Hivatal üzemelteti a köznevelés és a felsőoktatás területén működő állami digitális tartalomszolgáltatások központi felületeit”.

A Digitális Tankönyvtár elérhetősége: <https://dtk.tankonyvtar.hu/>

A felületre feltöltött digitális tartalmak nyilvánosak, bárki számára hozzáférhetőek. Kivételt képez a Digitális Folyóíratár, melyhez korlátozott a hozzáférés, a tartalmak megtekintéséhez hitelesítés és bejelentkezés szükséges.

A repozitórium kategóriái az alábbiak:

- Digitális Tankönyvtár (a Digitális Tankönyvtár gondozásában közzétett tankönyvek, jegyzetek, elektronikus tananyagok)
- Egyetemi Digitális Tankönyvtár (felsőoktatási intézmények által készített digitális tananyagok)
- Digitális Folyóíratár (folyóiratok digitális verziói, korlátozott hozzáféréssel)

Tartalmak két módon kerülhetnek feltöltésre a DTK-ra: egyéni kezdeményezésre, az OH elnökének jóváhagyásával, valamint pályázatok keretében, jellemzően TÁMOP, EFOP konstrukciókban fejlesztett tartalmak a pályázati kiírásokban leírtak szerint.

Egyéni kezdeményezés esetén a felsőoktatási intézmény képviselője, illetve a szerzői jog tulajdonosa felajánlhatja művét a DTK-n való közzétételre, melyet megtehet e-mailben a tankonyvtar@oh.gov.hu címen az OH elnökének címezve. Természetesen csatolni szükséges a közreadásra ajánlott dokumentumot PDF formátumban, illetve a GDPR nyilatkozatot, mely az OH oldalairól letölthető, de jelen ajánlás mellékletként a felsőoktatási ágazati irányító is rendelkezésre bocsájta.

Pályázatok keretében fejlesztett tartalmak esetén a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) pályázati konstrukcióban fejlesztett tananyagok frissítését, illetve a korábban leadott SCORM, illetve DocBook XML formátumú anyagok PDF, illetve ePub konverzióit teszi közzé az OH igény esetén. Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)** (EFOP-3.4.3; EFOP-3.4.4 és EFOP-3.5.2) projektek keretében fejlesztett tananyagok befogadása folyamatos, melyeket CD/DVD-re kiírva, megfelelő csomagolással ellátva kér az OH megküldeni a 1122 Budapest, Maros utca 19-21. címre, Oktatási Hivatal Felsőoktatási Elemzési Főosztály Digitális Tankönyvtárnak címezve.

Befogadható formátumok: PDF („A” szabvány) és ePub (3.0) formátumú tartalmak az elsődlegesek, viszont ZIP állományban mellékelni lehet szinte bármilyen formátumot. A [GDPR nyilatkozat](#) megküldése kötelező, ennek hiányában a tartalmak nem közreadhatóak. Publikálás előtt a dokumentumról egy minél teljesebb leírást kér az OH. A **metaadatok** pontos megadása fontos a dokumentum későbbi visszakeresése szempontjából, melynek érdekében 3-5 tárgyszó megadását kéri, valamint a rendelkezésre álló összes információt. Egyszerű szöveges fájlban (Pl.: txt) elegendő letárolni és mellékelni a közreadásra szánt dokumentumhoz.

Mesterséges Intelligencia Koalícióval való együttműködés a távoktatás/ távolléti oktatás során

A jelenlegi koronavírus helyzetre reagálva az innovációs és technológiai miniszter által 2019-ben kezdeményezett Mesterséges Intelligencia Koalíció (a továbbiakban: MI Koalíció) szeretne azonnali segítséget nyújtani mindazokon a területeken, amelyekben az MI Koalíció specifikusan érintett. Ehhez az eddigi jó gyakorlataik alapján várják a javaslatokat egy erre a célra létrehozott csatornán (<https://trello.com/b/r1MK7sCl/mi-%C3%B6tletek-korona-idej%C3%A9re>).

Ezen kívül a <https://www.surveymonkey.com/r/osszefogas-a-digitalis-oktatasert> linken várják a felajánlásokat az “Összefogás a digitális oktatásért” kezdeményezés keretében. A felsőoktatási ágazati irányító kérése, hogy akihez még nem jutott el a felhívás, és van felajánlása, töltsse ki a kérdőívet, hogy minél hatékonyabban eljuttathassa az MI Koalíció a segítséget az érintettekhez és a rászorulókhöz.

Budapest, 2020. március 18.

Prof. Dr. Bódis József
államtitkár

Melléklet

1. GDPR nyilatkozatot oktatási tartalom Digitális Tankönyvtárba történő feltöltéséhez

Ajánlott irodalomjegyzék

<http://www.oktatas-informatika.hu/2013/03/papp-danka-adrienn-korszeru-kornyezet-korszeru-eszkoztar-oktatastechnika-es-media/>

http://www.eltereader.hu/media/2016/02/Interaktiv_Oktatasinformatika_READER.pdf

<https://www.ppk.elte.hu/segedanyag>